

nitidine, contulit scilicet S. Antonium de Padua, ut expiaret noxam: qui, ut in eius anima vivacius imprimeret horrorem peccati, inter alia dixit: fili mi, pes ille, qui instrumenti loco tunc servivit malitiae, ad patrandum tantum scelus, abscessione a reliquo corpore mereretur. Juvenis id adeo cordi accepit, ut reversus ad matrem pedem illum absciderit; quem tamen per ejusdem Sancti benedictionem recepit. S. Franciscus Salf. de amore Dei l. 8. c. 12. Hoc exemplum alias est de S. Petro M. Ord. Prædic. in ejus vita 29. April. apud Bollandum p. 694. col. 2.

TITULUS XI.

MATRIMONIUM.

S. I.

Matrimonii figura & laudes.

Solem, & Lunam, adorare me. Gen. 37. 9. S. Ambros. l. de Joseph c. 2. probat puerum Jesum adoratum à Joseph & Maria; ex illo Pf. 148. 3. Laudate eum sol, & luna; solis instar est Joseph, Lunæ vicem gerit Maria; sicut enim sol ferram, ita, pater calefacit, fovetque familiam: sicut luna lumen mutat à sole; sic uxor à marito dignitatem, & potestatem suam accipit. Cornelius hic.

Sub solis, & lunæ, typus videt patrem & matrem. Amico cadere curas partiri domesticas debent conjuges. Sicut sol diurno labori invigilans lunæ committit nocturnum pensum; sic publicis, & externis rebus assidens maritus, domesticas uxori dirigendas confidat. Alvarez. Illustr. 48.

Matrimonium Sacramentum, quia representat Christi Incarnationem. S. Vincent. Ferr. l. 1. D. oculi.

S. II.

Origo, & causa.

Uxor creatio, ac Matrimonii institutio, facta est, ante Sabatum die sexto, puta Veneris, quò creatus est Adam. Cornelius in cap. 2. Gen. Simulatque Deo non obtemperaverunt, ac terra, cinisque facti sunt; simul cum beata illa vivendi ratione virginitalis decus amiserunt; & una cum Deo semigravit ab eis castitas virginitalis. Nam quandiu à diaboli servitute liberi fuerunt, ac Dominum suum sunt veneriti; sive penes eos virginitas: qua majori ipsi erant ornamento, quam fit diademata regibus, aut aurea vestimenta. Postquam vero captivi fuerunt, & regiam ipsam exuerunt stolam tunc una successit connubium; mortale hoc, & servile vestimentum. Videlicet, unde nuptiæ initium habuerint à divini præcepti contemptione, ab excretionibus, à morte: siquidem ubi mors est, ibi nuptiæ commorantur. S. Chrysol. l. de virgin. 1.

Dii si sunt immortales, & æterni, quid opus est altero sexu? cum successione non egent, qui futuri sunt semper. Nam profectò in hominibus, cœterisque animantibus, diversitas sexus, & generatio, nullam habet aliam rationem: nisi ut omnia genera viventium, quando sunt conditione mortalitatis obitura, mutua possint successione servari. Lactantius l. de falsa relig.

Quia mors, ideo & nuptiæ; & quia nuptiæ, ideo & mors. Ibi autem morte abolita quis nuptiarum usus? nuptiæ enim auxilium vitæ mortalibus; & impletio ejus, quod deficit: ubi autem nihil deficit, quid opus impletio? Teophylactus in c. 9. Joann.

Morbi corporis maximè indicant necessarium esse matrimonium. Clemens Alex. l. 2. Strom.

Matrimonio haud opus habent, qui mortales non sunt. Sanct. Joan. Damascen. lib. 2. orthod. fid. c. 3. Vide tit. Nuptiæ. Uxor.

S. III.

Matrimonium ærumnosum.

Ex Veteri.

Multiplicatio ærumnas tuas. Gen. 3. 16. Cur Dominus ut prægnantibus, & nutriendis. Matth. 24. 19. cecinit, nisi quia filiorum impedimenta testatur in illa die expeditionis incommoda futura? tunc autem ad viduas non pertinere: ad primam Angelî tubam expedite proficiant. Tertullianus l. ad uxorem c. 5. Ex his collige, quam molestum sit conjugatis mortis periculum; quam expedita ad moriendum vita cœlebs. Virginibus conclamatur: ecce sponsus venit! unde tanta illarum celeritas? tunc succurrerunt omnes virgines. Sanè maritate, & difficultibus prægnantibus, ad vocem Domini, non ita facile, & expeditè occurrerent. Termandus in c. 3. Gen. Sect. 36.

Olim Patriarcharum matrimonia pleraque juxta fontes, aut aquis proxima loca, constata. Gen. 24. 13. Oeconomus Abraham ait: ecce ego sto prope fontem aquæ. Sic Jacob Gen. 29. 10. Aquæ autem significant labores, ærumnas, persecutio-

nes, S. Hieronymus l. 1. in Jovinianum; ait: in sepulchro, cui par conjugium illatum fuerat, hoc visum epitaphium: Hopes miraculum hic vitæ, & uxor non litigant. Didacus Nyfl. in Phoen. Græc. l. 3. c. 14.

Mortua est Sara. Gen. 23. 2. Deus à morte uxoris ulterius Abraham apparuit non legitur. Rupertus in Gen. 35. l. 6. Cur conjugato toties apparuit? Licet haberet uxorem probam: agebat tamen crebra Dei visitatione; ut ferret levius opera matrimonii; quibus sublatis ulterius Deus ei non apparuit: ut indicaretur: eum, qui sine uxore est, etiam absque ærumnis esse. Didacus Nyfl. D. 2. Epiph. §. 2.

Equitatus mo assimilavit. Cant. 1. 7. Religiosi equitatus Dei. Conjugati sunt velut pedes, qui pedes suorum affectionum terræ figunt, negotiis terrenis inhiant. De Ponte hic Exh. 21. §. 21.

Ex Novo.

Jugum meum suave est, & onus meum leve. Matth. 11. 30. Quòd si quaris; quamobrem antiqui duas, aut tres, habuerint uxores? disse diligenter: quòd magna tunc effecti diaboli tyranni, quam Christus ad nos perfectus abolevit, multis demonibus è medio eliminatis. S. Anastasius q. 97. in Script. Lex Mosaicæ erat difficilis. Act. 15. 10. Neque patres nostri neque nos, portato potuimus. Unde Christus prævidens, quanta viro foret anxietas, quanta cura, pluribus alligari uxoris; lege nova prohibuit. q. d. non opus est, habere plures cruces; una sufficit. Paolettus D. 2. Epiph. Dicitur erant molentes in unum. Luc. 17. 34. Intelliguntur conjugati: Hugo Card. hic.

Vinum non habent. Joan. 2. 3. Est inter nuptialia gaudia vini defectus; & quando labor, & pena; non premit nuptias? tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. 1. Cor. 7. 28. S. Paulinus ep. 39. nunquam in carnalibus affectionibus ita quiescit animus, ut eruciat careat; dum necessitudines suas aut bonas amat, cum amittendi metu; aut malas, odit, cum amittendi voto in utroque miseris sustinendis semper obnoxius. Bæza l. 2. l. 11. c. 1. §. 8.

Paulus servus Jesu Christi. Rom. 1. 1. Quid ad nuptiarum, vel castitatis, præcepta commemoratio ferretur, ac libertatis assumitur? sed nos sensum Pauli ita intelligimus: quòd servum dicat eum, qui jugali conditione contritus est; liber vero, qui sine uxore per puritatem continentie venit ad Christum. Origenes hic l. 1.

Alligatus es uxori, noli querere solutionem. 1. Cor. 7. 27. Adolescentes audite: vincula terrea sunt; nolite pedes mittere; nè, cum miseris, artius constringamini conpedibus. S. August. in Pl. 149.

Ex Patribus, & aliis.

Bona vincula nuptiarum; sed tamen vincula: est vincula, tamen vincula charitatis. Bonum conjugium; sed tamen à jugo tractum, & jugo Mundi: ut viro potius cupiant piacere, quam Deo. Bona etiam vulnera charitatis, & oculis præferenda. S. Ambrosius l. 3. de Virg. circa medium.

Nubes sunt, & graves nubes, que nupurint: namque à nubibus verbum nubentium tractum arbitror. Et verè graves nubes, que sustinent sarcinam matrimonii. S. Ambrosius Exh. ad Virg. Sunt nubes graves curarum grandinibus, irarum fulminibus, miserarum plurimarum nimbus. Didacus Nyfl. Pol. cœl. p. 1. l. 3. c. 2.

Nuptæ dicit, quòd vultus suos velent: translatum nomen à nubibus, quibus tegitur cœlum. Unde & nuptiæ dicuntur, quòd ibi primùm nubentium capita velantur. Obnubere enim cooperire est. S. Hieronymus l. 9. Ety. c. 8.

Nuptiæ peccatum non sunt; sed per sollicitudinem Mundi, qui nubunt, legem Dei servare vii possunt. Id. l. de offic. Eccl. c. 17.

Quando uxorem ducturus es, non solum Civile Jus, verum etiam Ecclesiasticum, legito. S. Chrysol. hom. quales ducendæ uxores. Quasi conjugium inire perinde sit, ac in medium litium, & contentionum, forum se dare. Somnias quis, se in crucem agi; malum omen inquit Artemidorus l. 2. c. 58. Quòd illud? viro uxorem non habenti nuptias prædicat. Didacus Nyfl. D. 2. Epiph.

Valerius scribens Rufino, ne uxorem ducat, ep. 44. tom. 9. Oper. S. Hieronymi. Placet, ait, delectatio; sed pungit dilectum: flos veneris rosa est; quia sub ejus purpura multi latent aculei. S. Maximo M. cum adhuc juveni pareres vellet uxorem affigere: magis, inquit, mihi libet inter feras in eremo vitam finire, quam conjugio transitorio sociari. Bollandus 2. Jan.

Novis nuptis tædæ præferri solebant. Tufus in c. 9. Eccl. qui matrimonio conjungitur, & amor conjugalî se mancipat: tanquam morti se dat. Facet igitur illæ, que conjuges comitantur, tædæ fune in eorum accensæ morte. Didacus Nyfl. vitæ abr. l. 12. c. 4.

§. IV.

Matrimonium castè inearur.

Servivit ergo Jacob pro Rachel septem annis. Gen. 29. 20. Rachel, postquam desponsata fuit Jacob, septennio cum ea commoratus est in domo Laban patris ejus, tanta cum castimonia, ac si ille non esset homo, nec illa effect femina. Diez f. 5. D. 3. Quad.

Dratiquis illi uxorem Alanoth filiam Putiphare Sacerdotis Heliopoles. Gen. 41. 45. Castissimus Joseph meruerat felici matrimonio ostendere; nuptiis compensari victorias, quæ ante nuptias reportantur. Stengelius t. 2. Jud. div. c. 25.

Andi me, & ostendam tibi. Tob. 6. 16. 17. Infruitur ab Angelo, quàm castè in eundem fit matrimonium; ne per libidinem detur demonio potestas dominandi. Tres noctes primas jubetur à matrimonii usu abstinere, orationi vacare, benedictionem Dei obtinere: quem morem ab antiqua Catholice nobilitate observatum constat, ut non nulli parentes sponsam tribus primis noctibus ne ad thronum quidem sponsi admitterent. De nostro autem saculo quidam: adeò nunc homines ab hoc more recesserunt, ut pro magno habendum sit, si sponsi tribus diebus ante nuptias non hant conjuges. Id. ib.

Mulier diligere coramam est viro suo. Prov. 24. 4. Alludit ad coronam nuptialem, qua sponsus, & sponsa, coronari solent in signum amoris, concordie, & gaudii nuptialis. Item corona est Symbolum ærei victoriæ, quòd conjuges vicissent scortationem, mœchos &c. Ità S. Chrysol. hom. 9. in 1. Cor. circò coronæ imponuntur capiti, ut victoriæ signa sint; quòd scilicet ante libidini fuerint impenetrabiles. Quod si libidine superatus quispiam seipsum scortis addixerit; cujus jam rei gratia coronam incedat, qui tam foedæ libidini colla subdidit. Cornelius hic.

Egre dimini, & videte quomodo coronavit eum mater sua. Cant. 3. 11. Solebant enim matres coronare filios, cum fierent sponsi, in nuptiis. Id. ib.

Vocatus est O Jesus. Joan. 2. 1. Nam sine Jesu periculo se sunt nuptiæ, omni ope destitute. Ferdinandus in Gen. 2. Sect. 14. Quòd ut plurimum non nisi in principio nuptiarum modicum vinum consolationum, & benedictionem, habeatur; ideo est, quòd D. N. J. Christi loco invitetur Adonis, & B. Virginis loco Venus. S. Franciscus Salf. c. 38.

§. V.

Matrimonii bonæ dispositiones.

Non est bonum, esse hominem solum. Gen. 2. 18. Matrimonium unde imitavit? non à corruptione, non à prole; sed à societate. Fiat adjutorium simile sibi: adjutorium non ad defendendum: nemo enim lædebat, aut læsisset Adam; nisi sua culpa se sibi, atque cætera, fecisset inimicari. Sed ad quid? ad laudandum, & benedicendum, animo, & rationabili verbo, atque opere, Deum. Simon. Cass. l. 15. de just. Christ. c. 3.

Immisit ergo Dominus DEUS soporem in Adam. Gen. 2. 21. Adam prius quodammodo in cœlum raptus audit arcana verba, quam humanam vocem: prius Angelus vidit, & cum his colloquitur; quàm mulierem viderit, audierit, aut allocutus sit. Nec enim validior solet esse armatura, quàm pig meditationis ad Deum. Dicitur hinc, qui conjugem statum affectans; qua armatura se prius debeant præmunire, antequam tam ærumnosum statum ineant. Sed ita evenire solet; ut sine ulla cœlesti armatura profus inermes; imò, quòd pejus est, clausis oculis, in conjugalem labyrinthum se precipitent. Ferdinandus in Gen. 2. Sect. 8.

Adhuc eam ad Adam. Gen. 2. 22. Adducta est ad Adam prius sponsa, & ostensa: scire enim sponsum oportet, qualis sponsa sit, quibus moribus, quibus virtutibus ornata: non tam de pecuniis, quàm virtutibus, sollicitus sit. Dormienti Adamo costam Deus abstulit ib. 22. sed ad vigilantem Evam adduxit; & qualis eva esset, aperuit. Multi dormientes conjugium contrahunt, pauci vigilantes. In dote accipienda vigilant: in uxore consideranda dormiunt. Barradius t. 2. l. 3. c. 4. D. 2. Epiph.

Vecemus puellam, & quaramus ipsius voluntatem. Gen. 24. 57. Hinc intellige; quantum erent illi, qui per vim filias suas in uxores tradunt iis, quas ipse nolent; vel qui eas monasterii includunt, ut religiose sint, quamvis reputent. Diez con. 2. de Incarn. D.

§. VI.

Matrimonium honestius, quò castius. Continentes sancti conjuges.

Quoniam virum non cognosco. Luc. 1. 34. Ut aucter afferm: cò matrimonio dignus, atque honestius, est censendum, quò major castitas ipsum fovet. Simon. Cus. R. P. Spanner Poly. Tom. II.

l. 2. c. 7. Pulchriores, atque ditiores, sunt nuptiæ castitate, quàm copia filiorum. Et quòd humana caro pia intentione ab amplexibus, & concubitu removeretur; tantò ad primam creationis suæ pulchritudinem propinquat. Vocent omnes Christum ad nuptias, ut aut eas ex toto castitatem, aut nihil in eis agant; quàm Christifera debeat sanctitatem. Id. l. 5. c. 1.

S. Eduardus Rex Anglæ cum Editha conjugè castè vivit. Bollandus 5. Jan.

S. Julianus cum S. Basilissa cum esset desponsatus, & in thalamum sponse inductus, miram uterque filiorum, & rosarum, in eo hyemali tempore, adorati sunt fragrantiam: qua ita delibuti, ut staterent simul virginitate servare. Bolland. 9. Jan.

Exempla continentur Conjugum. 1. B. Virgo, & S. Joseph. 2. S. Cecilia, & Valerianus MM. 3. S. Pulcheria, foror Thodossi Imp. & Marchion, teste Cedreno. 4. Henricus secundus Imp. & Cunegundis, quæ, ut suam virginatatem probaret, illæ super ferrum candens ambulavit. 5. Boleslaus quintus Polonorum princeps, & Cunegundis Belæ Hungariæ regis filia. 6. Conradus rex filius Henrici quarti Imp. & Mathildis. 7. Eduardus tertius, & Egitha.

Sic existimo: si quis ab extremis orbis finibus, atque ex universo hominum genere, præstantissimum conjugium conciliare studisset; nullum uquam conjugium ito præstantius, aptiusque reperiri potuisse. Sic enim virum, atque mulierum optima, & præclarissima virtutes; in unum confluerant; ut hoc matrimonium non minus virtuosum; quàm corporum, nexus esset. Nam cum alios vincerent, se tamen ipsi mutuo, propter virtutis æqualitatem, & æquilibrium, vincere non valebant. S. Greg. Naz. or. 28. de funere Patris.

§. VII.

Documenta varia.

Angelus Domini apparuit in somnis Joseph. Matth. 2. 13. Quare revelatio de fuga Christi ad infideles non fuit facta Virgini Mariæ? quæ erat sanctior Josepho? Resp. ad ostendendum, quòd regimen domus ad virum pertinet. S. Vincent. Ferr. l. in Oâ. SS. Innoc. Vir debet esse cœcum dominando; & uxor terra subjiciendo. Id. l. 2. de Nat. B. Virg.

Dominum cum vocans. 1. Petri 3. 6. Sara proprio nomine vocabatur Iescha, ut dixi. Gen. 11. in fine; postea dicta est Sara, idest, domina; vel princeps meæ; idque, ut videretur, ab Abraham; qui videns se ab ea honorari, vocarique dominum; vicissim eam honorare voluit; ideoque vocavit eam Sara. S. Gregor. Naz. or. 11. de S. Gorgonia forore sua asserit: Saram hac obedientiam, & honore, quem detulit marito, promeritam esse, non tantum justitiam laudem; sed & ut ex eo conciperet, & pareret filium sanctum, & illustrem Patriarcham Isaac. Cornelius hic.

Viri similiter cohabitantes. Id. ib. v. 7. ne non impediantur orationes vestra q. d. si vir uxori honorem non deferat, sed illum viliter, & indignè tractet; illa vicissim viro indignabitur, cum eo rixabitur; itaque impeditur utriusque pietas, & oratio. Id. hic.

Miscellanea.

Isaac duxit Rebecam gratiæ suæ anno 40. ut patet Gen. 25. 20.

Quarum tibi requiem. Ruth. 3. 1. Idest, quarum tibi honestum, & opulentum conjugium; in quo à paupertatis, famique, laboribus libera in marito divitis cura requiescas. Cornelius hic.

TITULUS XII.

S. MATTHEUS EVANGELISTA.

Liber generatiois. Matth. 1. 1. Sicut Moyses Prophetis, & omnibus, qui aliquid scripserunt, in Veteri testamento, non absurde præponitur; ita Mattheus jure omnes præcellit, qui scripsisse reperuntur in novo, ut enim ille Mundi nascentis textit originem; sic iste, tamquam Spiritualem alicujus Mundi, describit Ecclesie novitatem. B. Petrus Dam. l. de S. Mattheo.

Cum transiret inde JESUS. Matth. 9. 9. Cum transiret JESUS, non dixit, cum staret ibi: transivit, & pertransivit inde JESUS, ne Mattheus remaneret ibi. Transivit inde JESUS, nè Mattheus ibi taliter permaneret. Sanctus Chrysol. 28.

Ait illi, sequere me. Ibid. respexit JESUS Mattheum oculo corporalis; sed multò profundius oculo pietatis interno, seu compassionis affectu; sicut respexit Petrum post trinam negationem. Similiter vocat Mattheum verbo vocali ad extra corporales aures pulsando; sed multò virtuosius vocavit eum verbo inspirationis occultæ, & exhortationis intimæ; de quo ait Psal. 84. 9. audiam, quid loquatur in me Dominus.



Forro Christi verba penetrativa erant cordis & operativa. Dionysius Carth. hic.

Disumbentia eo &c. Ib. v. 10. Per corporale convivium, quod Christo Matthæus exhibuit, mysticè intelligitur spiritali convivium, quod ei in anima sua paravit, præbendo delicias cordis: per hoc, quod eum in anima tuo recepisti affectu, aperiens ei ostium mentis. De quo convivio ait Salvator. Prov. 9. 31. *delicia mea esse cum filiis hominum.* Et Apoc. 3. 20. *Ecce sto ad ostium. Sed & dum exemplo Matthæi graves transgressores convertuntur, & corriguntur, facit Matthæus Christo solemne convivium.* Id. ib.

Vidit *dentem in celis.* Id. feditur utique, qui stare non poterat pondere cupiditatis oppressus, & ipsa totus conscientia fraudis incurvus. Aurum, natura grave, gravius fit avaritia nimis vehementis aggravat corda quam corpora. Nascitur in terra profunda, fectatur ipsa montium fundamenta: & dum suam semper reptat ad naturam, ecclestes animos ad inferna deponit; obscuro sensus semper, alta mentium semper in terrena demergit. S. Chrysol. 29. Cur vocatio Matthæi recenseat post sedatam tempestatem, dæmones pulsos, paralyticum sanatum? Respondet Glossa: *Matthæus vocationem suam refert inter miracula. Sylveira hic.*

*Et saluum est, ut accumberet in domo illius. multi publicani, & peccatores simul disumbebant cum JESU.* Marci 2. 15. magno mox convivio in domo sua instructo, cum Christum ipsum, tum ceteros omnes familiaritate conjunctos, benignè ad illud invitavit: ne ipse solus beneficium acciperet; sed reliqui omnes, qui vocati ad epulum venerant. Visitor Antioch. hic de S. Matthæo.

*Facit ei convivium magnum Levi in domo sua.* Luc. 5. 29. Fecit illi convivium, ut diem natalis sui gaudio concelebraret. Theophylactus. Illa dies Matthæo verè natalis fuit; qua Christo natus. Alvarez. in Gen. 40. 20. Illustr. 128.

TITULUS XIII. MEMORIA DEI.

Motiva.

S. I.

Est frantum peccati.

Corrupta autem est terra coram Deo. Gen. 6. 21. Oleaster hic: peccare, seu corrumpi in oculis Dei, nihil aliud esse puto, quam memorem Dei, ipsum offendere: omnia enim vident oculi ejus; sed nos peccantes non semper ipsos memores sumus. Sperat autem ipsa, quod nemo ejus memor possit peccare: cum enim meminert Plasmatoris beneficii, & Redemptoris munifici; quomodo non retinebitur, ne eum offendat? Ramirez ep. 3.

Ubi est Dei memoria, ibi est peccatorum oblivio. S. Chrysol. in Pl. 140. Memoria Dei excludit omnia peccata. S. Hieronymus in c. 22. Ezech.

S. II.

Deus nostri memor.

Colligas unumquisque ex eo &c. Ex. 16. 16. Dignum inquisitione est: cur Domine non dedisti eis panem ad mensam? aut quem ad hebdomadam saltem servare possent; sed ad singulos dies? vult Dominus nos semper ad ejus providentiam pendere: quoniam novit, non adituros nos eum, nisi indigeremus. Qua in re melior est pauperum, quam divitum, conditio: sunt enim singulis diebus pauperum oculi ad Dominum; ut eorum misereatur, & necessaria saltem ad illum tribuat diem: ut etiam nullus transeat dies, quo Dei circa se non sentiant beneficia. Oleaster hic.

*Panes super mensam panes propositionis in conspectu meo semper.* Ex. 25. 30. Voluit semper coram se panem habere; ut continuo nostræ indigentia memor esset. Oleaster hic. Causa, quare proponebantur isti panes, exprimitur. Levit. 24. scilicet in memoriam filiorum Israel, ut Deus recordaretur eorum. Abulenfis q. 28. in c. 25. Ex.

*In manibus meis descripsi &c.* Il. 49. 16. Lyran. id est, ita te habeo in memoria; sicut illud, quod tenetur manu.

Vis esse Deum memorem tui, cum rogas; quando tu ipse memor tui non sis? S. Cyprilianus l. de or. Dom. sicut nulla hora est, vel punctum, in omni vita mea, quo tuo beneficio non utor; sicut nullum debet esse momentum, quo te non habeam ante oculos meos in memoria mea. S. Augustin. Solil. c. 28.

Necesse est semper, ejus memores sumus, ut & ipse memor nostri misereatur. S. Palschafius in Chr. l. 5. c. 9. §. Cogita tu de me, & ego cogitabo de te. Dixit Christus S. Catharina Sen. Boll. 30. April.

S. III.

Memoria Dei alia motiva.

Ex Veteri, & Novo.

Intelligere hac, qui oblitivissimi Deum. Pl. 49. 22. Studiosè unumquodque ex his, quæ dicta sunt, intelligite. Et vos, qui Deum oblitiv estis (oblivio enim Dei conciliatrix peccati est) penitentia medicamentis vulnera curare; Antequam mors rapiat; quæ quidem leonis more in homines grassatur, cum res nulla vehementer illum impetum cohibere possit. B. Theodoretus hic.

*Ego dormio, & cor meum vigilat.* Cant. 5. 2. Vigilanti corde fiducialiter dormitur; quando, remotis curis secularibus, & repressis vitiorum motibus; solum Duem libera per gratiam Dei anima suaviter delectatur contemplari. S. Rupertus de operib. Spir. S. in Of. c. 1.

Ex Patribus, & aliis.

Memoria quasi venter est animi; lætitia vero, atque tristitia, quasi cibus dulcis, & amarus. S. August. l. 10. Confess. c. 14. Dei sapies etiam recordari debemus, quam spiritum ducimus. S. Gregor. Naz. or. 1. ad Eunomianos.

Semper recordare Dei, & celum sit cogitatio tua. S. Nilus cap. Parænet.

Beatus, in cuius pectore semper Dei memoria infederit: erit enim totus ille tamquam Angelus coelestis super terram, timore, & amore, Domino sacrificium offerens. S. Ephrem l. de beatitudinib.

Tunc signum est, quod homo verè diligit; si semper amatum in memoria teneat. S. Bonav. ferm. 104. Dom. 12. Pent.

Tunc cor hominum Deum datur, quando omnis cogitatio terminatur in eum. S. Bernardus ep. ad quemdam. Qui Deum reverenter amat, necesse est, ut eum frequenter in memoria habeat; quemadmodum qui acriter scit, non potest non recordari frus suæ. Blosius Sacello animæ fid. §. 4.

Ad hoc donata nobis memoria est, ut Dei reminiscamur: ad hoc concessus intellectus, ut per fidem, & contemplationem in Dei cognitione proficiamus; ad hoc præstita voluntas, ut Deum eligamus, atque diligamus. yd. Instr. Spir. c. 7.

S. IV.

Arguitur oblivio Dei.

Procellus est in regionem longinquam. Luc. 15. 13. Regio longinqua oblivio Dei est; fames verò, in regione illa, est indigentia, verbi veritatis. S. August. q. l. 2. qu. 33.

Tum maxime Deus è memoria hominum elabatur; cum beneficiis ejus fruentes, honorem dare divinæ indulgentiæ debent. At verò, si quæ necessitas gravis prelerit, tunc Deum recordantur. Lactantius l. 2. Instr.

Malus est formus animæ; bonus formus corporis, quo reparatur valetudo corporis. Somnus autem animæ est oblitivus Deum suum. S. August. in Pl. 62.

Omnia nobis difficilia videntur, quia Dei memoriam non habemus; sicut oportet habere: quia eum non semper in mente portamus. Jusè quippe nobis dixerit: oblitivæ & ego tui. S. Chrysol. hom. 26.

TITULUS XIV. MENDACIUM.

S. I.

Motiva vitandi.

Ex Veteri.

Næquaquam morte moriemini. Gen. 3. 4. Cum dæmon veller mendacium proferre in paradiso, non induit speciem creaturæ rationabilis, sed bestia homini inimicæ, scilicet serpentis: quia mendacium est virus, quod vitam spirituales extinguit. Idioma regni coelestis est veritas, ut Mundi mendacium. Stella de cont. Mundi p. 2. cap. 58. Dæmon, quando Evæ mentitus fuit, eribuit in sua persona; & quasi facie ad faciem mendacium proferre; & ita imaginem serpentis sibi assumpsit: ut verò sine pudore mentiris: Id in Luc. 3. In principio Mundi concertante videntur mulier, & diabolus; uter in mentiendo magis excederet? Diabolus duo tantum mendacia excogitavit, alioquin astutissimus: scilicet, *næquaquam moriemini*; & *eritis sicut dii*. Eva tria effutivit: 1. *præcepit nobis Deus*; soli Adam præceperat Deus, nondum formata Eva. 2. *dixerat Deus: ne comedas*; at illa: *præcepit nobis, ne tangeremus*. 3. *ne forte moriamur*. Dicit illa conditionaliter, ubi Deus absolute locutus. S. Antiochus hom. 66.

*Negavit Sara dicens: non risi.* Gen. 18. 15. Mendacium licetè.

Tirulus XIV. Mendacium, & XV. S. Michael.

leviusculum à Sara longè Deus esse voluit; ob id ferverè reprehensa S. Thom. ut à repente etiam mendacio impostitum redderet cautior. Velloso in Judith. 5. Parænet. 10.

*Tallemque mulier vitiorum, abscondit, & ait: facite, venerunt ad me; sed nesciebam, unde essent.* Jos. 2. 4. Achan à Josue de crimine interrogatus rem totam confessus est. Jos. 7. 20. *Verè ego peccavi Domino Israel.* Rahab mentita est, non Achan, quid mirum? iste nobilis; illa moribus, & genere, obscura. Mendacium vitium plebeum est; ingenius quisque, etiam miserit alia, hoc tamen flagitium animus detrectat. Naxera in Jos. 7. §. 46.

*Omnia homo mendax.* Pl. 115. 2. Querit Petrus Damiani l. 2. ep. 14. Nonne David homo erat, cum dixit homines mendaces; ergo & ipse talis. Negat id Damianus ob id: *ego dixi in excessu meo*: ac si perspicue dicat: de falsitate hominum inde veram sententiam protuli; unde ego ipse supra hominem fui, q. d. qui Deum altè meditator, hominem quasi exiit; ac proinde non mentitur, Velloso in Judith. 5. in Parænet. 11.

*Semen Chanaan, & non Juda! species decepit te vellè mentitus es: & tu in caput tuum.* Dan. 13. 56. 59. Nescio, cur nobiles Daniel non appeller, quos lascivie noxæ addictos? nam vitium hoc in nobilibus præ exteris viget. Cur ergo non Juda, sed Chanaan filios vocat? quia Judæ tribus nobilis, & regni sepebris insignis; Chanaan natus ad fervorem servitium, dicente avo Gen. 9. 25. *Maledictus Chanaan, servus servorum erit fratribus suis.* Daniel ergo quos mendaces reperit, nobiles negat, obscuro ortos origine affirmat: quasi mendacium, nisi in fervorem servus, nequiter reperit. Naxera in Jos. 7. §. 46.

*Et nunc Domine, tolle quos animam meam.* Jonæ. 4. 3. Quantum virtus honestis pudor est, si mendacii notam subeant, silia etiam opinio. Jonas fugit, quia timebat, ne mendax haberetur. Ità S. Athanasius l. de Cruce: factum, quod timebat: effugit Ninive poenam, & Jonas dolore tabescit. Theodoretus: *Et nunc Domine &c.* vita defungi malo, quam vivere cum ignavia; verò, ne mendax habeat. Velloso in Judith ut supra. Evertionem jubetur proclamare; necit minime futurum, & mendax timebatur. Siquis mendacium nobilis aversatur Propheta; ut elegerit reddi naufragus, fugax agnoscit, quam haberi mendax. Quia penitentia sententiam solvit, ire Propheta detrectat. Ecce fugæ causam; ne mendax habeatur, aliis criminibus maculari non timet; sed non fert, vel ad speciem tantum haberi mendax. Naxera in Josue supra.

Philippus 2. Hisp. rex mendacis convictum nescio quem è domesticis adeo tribus hinc verbis perculit: sic me decipis: ut is domum reversus paulo post ex introre, & pudore objerit. Doultreman l. 2. c. 5. sect. 1.

Ex Novo.

*Sit autem sermo vester, est, est non, non.* Matth. 5. 37. Albertus M. dicitur est, est; quod si est affirmatio in corde, sit etiam in ore; & sicut est negatio in corde, ita etiam in ore. *Iterum negavit.* Marci 14. 70. Petrum, & magistrum, & sacerdotem maximum, veritatis negare reum dicit. Ut scias, inquit S. Ambros. l. 10. in Luc. Evangelistam veritati, quam gratia, plus dedisse. Ne quis taceat verum, metu pendenda gratia apud Magistrum. Velloso in Judith. 1. Parænet. 11.

*Non sinebat ea loqui.* Luc. 4. 41. Unus dæmonum dicebat. Marci 1. 24. *scio, qui sis.* Cajetanus in Luc. ait: non sinebat ea loqui, quia dicebant mendacium. Non enim certe sciebant, Christum Deum esse. Velloso in Judith. 1. Parænet. 11.

*Hora erat quasi sexta.* Joan. 4. 6. Adjecta voce quasi minute se agere probat, ne à supputando vel minimo discedat. S. Cyrill. Alex. l. 2. in Joan. ut non etiam discamus, vel in minimis non parvam habere veritatis curam. Id. in Judith 4. Parænet. 11.

*Cur tentavit Sathanas cor tuum, mentiri spiritui Sancto?* Cur Ananias mendacium dicitur specialiter commissum contra Spiritum Sanctum? quia est *spiritus veritatis*. Joan. 16. 13. Mendacium autem, ut erat Ananias, maxime contrarium veritati; Sylveira hic q. 5.

Ex Patribus, & aliis.

Mentiri non licet nec pro Dei laude. S. August. ep. 8. Nemo potest convincere; aliquando esse mentendum, nisi qui poterit offendere, æternum aliquod bonum obtineri posse mendacio. Id. l. de mendacio c. 7.

Sicut non est veritas sine opere ejus, qui dixit. Joan. 14. 6. *ego sum veritas*: sic non est loqui mendacium sine diabolo auctore mendacii. Origenes, tr. 3. in c. 17. Matth.

Mendacium adeo est malum: ut Deus, qui de nihilo fecit Mundum, non possit facere mendacium esse bonum. S. Bonaventura. l. 8. 1.

Quam multi hodie sunt, quos magis pueret, in oratione fecisse Barbarinum, contra regulam Prisciani; quam pro-

tulisse mendacium in sermone suo contra regulam Christi Richardus à S. Viçt. l. qui dicitur Beniam. minor. c. 46.

Mendax homo similis est falso denario: nam tantum prævalerit verax homo mendaci, quantum denarius verus falso. Genimiani. l. 9. c. 42.

Proverbum Arabum est: qui famam habet veracis, illius etiam mendacis fides habetur; qui mendacis, hujus veritatis quoque non creditur. Masen. l. 4. argut. ven. 4.

S. II.

Mendacii origo.

Valde difficile est, ut, qui multa loquitur, non etiam mentiat. S. Gregorius hom. 12. in c. 3. Ezech. ante finem. Ex lapide quidem, ac ferro, excutitur ignis, ex loquacitate verò, ac jocis, mendacium nascitur. Joan. Climacus præ. 12. de mendacio.

TITULUS XV.

S. MICHAEL.

Ex Veteri, & Novo.

*Veneruntque duo Angeli.* Gen. 19. 1. Duo scilicet, qui ab Abrahamo recesserant, tertio cum eo remanente. Symbol. Angelus unus è tribus, representans Deum Patrem, manserat cum Abraham, ut ejus domum benediceret, eumque patrem efficeret, ad generandum Isaac; unde videtur hic Angelus fuisse medius, & primarius inter tres, puta Michael, qui duos socios, Gabrielem, & Raphaelem misit ad excindendam Sodomam. Gabriel enim juxta etymon suum, est *servus Dei*; putà fortis executor divinæ justitiæ; hicque representat secundam in Trinitate personam. Raphael verò videtur esse Angelus præfæ castitatis, & uttor incellus. Hic representabat Spiritum S. qui est tutor, & vindex castitatis; summsque orator libidinis. Cornelius hic.

Michael tota nocte luctatus cum Jacob. Gen. 32. 24. S. Th. Vill. cont. 1. de S. Michael.

*Apparuitque ei Dominus.* Ex. 3. 2. Fuit hic verus Angelus: quia est communis Theologorum cum S. Dionysio cap. 4. coel. hierarch. sententia, omnes Dei apparitiones in veteri testamento factas esse per Angelos. Dices: quomodo ergo hic Angelus vocat se Deum? Resp. licet obsequio esset Angelus, representatione tamen, & autoritate erat Deus: sustinebat enim personam Dei. Censentque S. Justinus M. Tertull. Hilar. Ambros. Chrysol. in omnibus apparitionibus veteris testamenti representatum fuisse Filium; non Patrem, non Spiritum S. Angelum hunc fuisse Michaelen, probabile est: erat enim custos Synagogæ, ut jam S. Ecclesiæ. Cornelius hic.

*Sum princeps exercitus Domini.* Jos. 5. 14. Quis esse putandus est princeps exercitus Domini? arbitror esse Michaelen Archangelum. B. Theodoretus q. 4. in Jos. hic.

*Cui respondit Angelus.* Judic. 13. 16. Probabiliter opinatur Serrarius, hunc Angelum Pele, id est admirabilem, fuisse S. Michaelen: docetque S. Michaelis nomen, & invocationem, mirè valere contra omnes tentationes. Cornelius hic.

Hic est Michael Archangelus, qui potentissimum exercitum Sennacherib. Assyriorum regis interemit. 4. Reg. 19. 35. S. Thom. Vill. cont. 1. de S. Mich. Idem affirmat Pantaleon Diaconus. Juxta eundem Michael *conclavit ora leonum.* Dan. 6. 22. Michael repressit flammam ignis. Paoletti l. 30. de S. Mich.

*Dixit autem ad cultorem vinæ.* Luc. 13. 7. Michael Archangelus, qui Dan. 10. 13. præpositus est populo Judæorum, nomine cultoris vinæ congrue intelligitur. Cajetanus hic.

Ex Patribus, & aliis.

Saragè; quomodo magis adsumaris ad societatem Michaelis Archangelis; qui orationes Sanctorum semper offert Deo, adsumeris autem in hunc numerum, vel in istud officium; si iustas semper orationes, & vigiles in ea. Orig. hom. 14. in Numer.

Quando omnia illa admirabilia, quæ expectantur per sonitum, quem daturus es, consumabuntur; tunc & S. Archistrapas errantium ductor, prolapsorum excitator, animum propugnator, corporum conservator, dæmonum exterminator, S. Michael! tunc, obscuro te, tunc fidus cause mee patronus adeste ne gravere. S. Sophronius or. in laud. Angelorum.

Ex illo certamine magno, & mirabili; pulchro nomine, & honore, donatus est unus; & primus di militiæ celestis principibus gloriose rediit; nomine videlicet, ut exinde vocetur Michael! honore, ut non solum Angelorum, verum etiam hominum habentium Dei verbum ipse sit princeps. Et hoc honore, velut principatu donatus est; ex quo contra diabolum dicentem, Deus ego sum, restitit; ut



ut diceret: quis sicut Deus? & vincendo illum, probavit; quia nullus alius esset Deus. Rupertus de vict. verbi Dei c. 18. Primus de militia celestis principibus. Rupertus ib. lib. 1. cap. 18.

S. Laurentius Just. in festo S. Mich. vocat illum: celestis exercitus Primatem, & Ducem: animum electorum sedulum susceptorum.

TITULUS XVI.

MILITES,

S. I.

Mirum, si probi.

Vives in gladio. Gen. 27. 40. S. Chrysof. hom. 53. scito; quod militarem vitam acturus sis. Miles non facile prius, Hebr. 12. 16. Ne quis fornicator, aut profanus ut Esau. Profanus, idest, ait Hugo, piger ad divina, alienus ad Deo. Estne miles? omnino: nam patet Gen. 27. vives gladio. Velloso in Judith. 1. Disq. 5. Paræm. 1.

Tantum die verbo, & sanabitur puer meus. Matth. 8. 8. Si miles facile pius esset, non miraretur Christus hoc dixisse fide nobili. Ac ne quis negaret, hominum pia fide probatum esse; jurat persanctè Dominus: amen dico vobis. v. 10. quasi non facile crederetur miles fide prius. Deinde laudes aggerit: non invenit tantam fidem in Israel. Itane, Domine, minor est fides Petri, Joannis, Abraham &c. Litem solvit Cæteranus: major erat illa fides in viro gentili, & militari, Velloso ib.

Tunc milites prædixit. suscipientes Jesum &c. Matth. 27. 27. Inter acerbissimas Christi D. poenas fuit, militibus tradi. Nec mortuo à milite parum. S. Ambr. l. 66. cum peccant graver, hac solent à peccatis suis prima se voce excusare; quod militant.

Interrogabant eum O milites. Luc. 3. 14. Priores tamen fuerit de vulgo homines: interrogabant eum turbæ. v. 10. Deinde exactores pecunie publicæ. v. 12. veniant & publicani. Postremo milites v. 14. suo felicitæ genio mores nescunt, cum de te pia agendum est. Velloso ib.

Ordo militum nunc est, ordinem non tenere. Nam cujus os majore verborum spurcicia polluitur? Qui detestabilis jurat, qui minus Deum timet, qui ministros Dei vivificat, qui Ecclesiam non veretur: iste hodie in coetu militum fortior, & nominatior reputatur. Blesis ep. 94.

S. II.

Milites sancti, & probi.

Fuerit tamen milites sancti, qui amia tractantur salva fide, religione, pietate. Abrahæ quanta fides, & pietas! qui, hoste suo, Melchisedech ex itinere adit. Genes. 14. 18. profertur panem, & vinum. David sacros versus pangit inter lituos Psalm. 56. titulus in suum, cum fugeret à facie Saul; ubi tragedia tota de vita castrensis. Pl. 59. titulus in suum, cum succiderit Mesopotamiam Syria. Ita David prius in armis, religiosus in castris, sanctus in acie; totus in bellum ardere, flagrare totus in Deum solutus. Velloso cit. supra.

S. III.

Miscellanea.

Tunc Dominum, & servitæ eo perfetto corde. Jos. 24. 14. Panormitanus l. 3. de reb. Alphonf. cap. 51. Alphonfus Rex Aragonie filio suo, dum in Florentinosis moveret, hoc documentum dedit: victoria, mihi crede, non hominum disciplinis, aut industria paratus; sed Dei O. M. benignitate, & arbitrio. Scientia rei militaris ita demum profutura est, si Deum nobis pietate, atque innocentia placatum, propitiique habuerimus. Quantum regi Abbia ad victoriam profuerit custodia divinorum præceptorum. Vide 2. Paral. 23. 10. 11. Schonleben Disc. 30. tempore belli.

Reverentur eos, quasi agnos. 1. Reg. 15. 4. Appositè milites comparat agnis: ut notet militum simplicitatem, & obedientiam; quod ut agni sequantur suum Ducem. Cornelius hic.

Quatuor sunt minima terra &c. Prov. 30. 24. Salazar appositè per hæc quatuor animalia accipit quatuor hominum genera; quæ Republicam constat, fovent, & promovent. Per locustas, milites, qui urbem, & Rempi, ab hostibus defendunt: locustarum enim exercitus, ordines, & acies, militiam quandam præferunt; inò ipsorum forma galeatos milites retet; Cornelius hic.

Ubi Christus est, omnis celestis militia adest, tanquam principi militia virtutis Domini. Sant. Ignatius M. ep. 7. ad Smyrnenses.

Charactere Domini inscribuntur servuli; & nomine Imperatoris signantur milites. S. Ambr. de obitu Valentini Imp.

De militia translatus est in militiam, qui terreni tribunatus, quo fungebatur, officium Christianæ militiæ professionem mutavit. Petrus Dam. S. de S. Georgio.

Dux Albanus Capitanus generalis exercitus Caroli V. habebat quadringentos juvenes animosos, & resolutos, quos vocabat prodigos vite, & perditos Magdalenf. Hos in confictu immittebat seorsim in latos hostium fortius; illi audacissimi, pugnacissimi, & certi mori, turbabant ordines hostium, eosque rumpendo ordinariè periebant victoriam. Cornelius in Math. c. 10.

TITULUS XVII.

MIRACULA.

S. I.

Quotidiè sunt.

EA, quæ incomprehensibili indagacione mira sunt, humanis oculis usus viluerunt. Unde fit, ut, si mortuus homo suscitetur, in admirationem omnes exultant: & quotidiè homo, qui non erat, nascitur; & nemo miratur: cum procul dubio omnibus constet, quia plus fit creati, quod non erat; quam reparari quod erit. Quia arida virgæ Aaron. Num. 17. 8. floruit, cuncti intrati sunt: & quotidie ex aranti terra arbor producit, virtusque pulveris in lignum vertitur; & nemo miratur. Quia quinque panibus quinque milia hominum saturati sunt; crevisse escas sud dentibus eundi mirati sunt; & quotidie sparsa grana seminum plenitudine multiplicaverunt spicam; & nemo miratur. Aquam semel in vinum mutatam videntes cuncti mirati sunt: quotidie humor terræ in radicem vitis contractus per botrum in vinum vertitur, & nemo miratur &c. S. Gregor. mor. 17. c. 7.

Quid non mirum facit Dominus Deus in omnibus creaturæ motibus; nisi consuetudine quotidiana viluissent. Denique quam multa usitata calcantur, quæ considerata stupent: sicut ipsa vis feminis, quos numeros habet, & quam vivaces, quam latenter potentes, quam in parvo magna molentis: quid adeat animo, quis pronat eloquid? S. Auguff. ep. 5.

Cuncta, quæ sunt, & facta sunt, mira valde sunt; sed consuetudine viluerunt. S. Isidorus l. 1. sentent. c. 8.

Planè solis ortus, & occasus; terræ fecunditas temporum vistrudo, miracula sunt; & magna miracula; sed toties hæc videmus, ut jam non sit, qui attendat. S. Bernardus l. 4. in Vigil. Nat. D.

In hoc mirabilis apparet Dei potentia; quod in terra frigida; & sicca, aliquid virens efficitur, & de ea educitur naturaliter res virens; quæ humida, & calida. Virentia enim vivunt; & vita fundatur in humore, & calore, secundum Aristotelem in lib. de plantis. S. Thomas Aq. in c. 1. Gen.

Si vel solum arboris contemplari volueris, deprehendes in eo stupendum quoddam artificium. Blossus par. an. c. 29.

S. II.

Miracula Christi.

ET ecce Angeli accesserunt. Matth. 4. 11. Miracula Christi D. 3. magorum prodigiis distant utilitate, & beneficentia. Malignis spiritibus boni inficius, vanissima semper efficit ludibria, nihil hominibus commodum, & salutare, molitur; sed ea quæ, velut in theatris vulgus stupet. Verùm bonus Christi Spiritus totus hominibus utilis, curat infirmos &c. Ariobius l. 1. contra gentes de Christo D. pro multis, ac tam liberalibus donis, quæ ab eo profecta in nos sunt; Deus dici, appellarique deberet. Bæza l. 3. c. 3. §. 4.

Moyfis miracula Ægyptiis exitum; Christi miracula Mando salutem attulerunt, Moyfes Ægypti primogenita occidit; Christus mortuos in vitam revocavit; Moyfes Ægyptum tenebris complevit; Christus mundum splendore illustravit; Moyfes fluxit aquam in sanguinem vertit, & hoc primum ejus in Ægypto miraculum? Christus aquam in vinum. Verbo: Christus mera miracula fecit, non quæ solum stupenda essent, sed salutaria hominibus. Berradius Dom. 2. Epiph. c. 3. Lazare veni foras. Joan. 11. inter omnia miracula, quæ fecit Dominus, Lazari resuscitatio præcipue prædicatur. S. Auguff. tr. 49. in Joan.

Miscellanea.

Et erat Jonas in ventre piscis tribus diebus, & tribus noctibus. Jonæ 2. 1. Multa hic miracula. 1. quod venter piscis calidissimus Jonam non consumpsit, & in chylum converterit. 2. quod Jonas ibidem vivere, & respirare, ætæque frigidum attrahere, potuerit. 3. quod factor in ventre ceti intolerabilis Jonam non examinaverit. 4. quod in hoc angustissimo carcere mentis compos fuerit, & pium carmen Deo ceciderit. Cornelius hic.

Quicumque dixerit hinc monti, Marci 11. 23. Neque Christus,

flus, aut hi, qui ab ipso potestatem faciendi miracula susceperunt, aliquando experti sunt; utrum possent montem in mare jactare, ut vocarent ad sidem incredulos. Nihil per ostentationem in miraculis Apolloli effecerunt; sed ad utilitatem videntium, quoniam hæc potestas, quæ à Spiritu S. conceditur, præterquam ad utilitatem, nemini exhibetur. Sim. Caff. l. 5. c. 6.

Sciendum nobis est, quodd, quidquid ratione nominis comprehendendi potest, mirum esse jam non potest; sed sola est in miraculis ratio, potentia facientis. Sancti. Greg. hom. 20. in Ezech.

Si velles signa videre, extermina abste omne delictum; & vidisti, quod cupiebas. Magnus enim demon peccatum est; quod si abs te abjeceris; major tu mihi eris, crede, quam qui demonia ejiciunt &c. Sancti. Chrysof. hom. 33. in Matth. cap. 10.

TITULUS XVIII.

MISERICORDIA.

S. I.

Symbola. Metaphoræ.

Ex Veteri.

Altum est Vesperæ, & mane, dies sextus. Gen. 1. 31. Notandum, quod hujus gratiæ (elemosynæ) sex opera sunt, quadam habentia similitudinem sex dierum, quibus Deus Mundum perfecit; & omnia, quæ in Mundo sunt, in eo videlicet, quod & ipsa sumat operibus suis ait Apollolus, sicut, & à suis Deus. Rupertus lib. 5. in Matth. In eundem Sabbatum, propter sex illa opera (esurivi &c.) Deus homines inducit; quod & ipse requiescit, qui tales sex operum species fecit. Rupertus l. de oper. Spir. Sancti. lib. 9. cap. 15.

Columba gestans ramum olivæ. Gen. 8. 11. repræsentat hominem misericordem. Fernandus hic sect. 5.

Facies & mensam &c. Ex. 25. 23. Sanctum, est Ecclesia militans, tendente ad Sanctum Sanctorum, idest, ad cælum: in qua alii se dedunt elemosynis, & operibus charitatis. Hos significat hæc mensa panum. Coronam habet mensa: ut significet, misericordes non tantum in cælo, sed etiam in terra benedic. Corn. hic.

Parvi David ascendebat olivum olivarum scandens, & stens. a. Reg. 15. 30. Cum David fugeret à facie Absalon, ascendebat olivum. Olivum olivarum misericordia; ad quem ascendendum stendo in angustiis. Sylv. in Luc. 14.

Quævis lanam, & limum. Prov. 31. 13. Possunt mysticè in lana, quæ est habitus ovium, omnia simplicitatis, & pietatis, opera, quæ proximis impendimus, accipit. V. B. hic.

Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad Aquilonem, ibi erit. Eccl. 11. 3. Hunc sensum exigit antithesis austris, & aquilonis. Aufter significat misericordiam; aquilo immisericordiam. Casus ligni hominis more: homo enim est arbor inverfa. Cura ergo, ut elemosynas accumulando cadas austrum. Vide, quod inclinet mens tua; an ad avaritiam; an ad virtutes &c. & videns eam propendere ad aquilonem; omni studio reflecto eam ad austrum. Corn. hic.

Mans ejus plena sunt hyacinthis. Cant. 5. 14. Plenz sunt hyacinthis magis, quam alii gemmis; eo quod hyacinthus Symbolum sit misericordiar. Nam, teste Solino, & Sancti Isidoro, nebuloso coelo turbatur color ejus, quasi mœreat; sereno vero rutilat, & quasi nitescit; faciens cum ipso cœlo mutationem. Hoc autem proprium misericordiar, flere cum stentibus, gaudere cum gaudentibus. De Ponte hic Ekh. 24. §. 3.

Ibi dabo tibi ubera mea. Cant. 7. 12. Duo Christiani pectoris ubera sunt, duplex propositio ad opera misericordiar, spiritualia, & corporalia. De Ponte in Cant. 1. Ekh. 19. §. 2.

Daniel servo Dei, tolle prandium. Dan. 14. 36. Ille pauperes, qui adversa præditi valetudine, angustio hospitalio, imò vero angusti hospitali angulis conclusi sunt, ut Daniel in lacu; te benignum, & pauperum studiosum, atque amantem, tanquam Abacuc expectant. S. Greg. Nyff. or. 1. de pauperib. amandis.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Sine lumbi vestri præcincti. Luc. 12. 35. Aliqui hoc de ministrantibus Christo, & pauperibus, per elemosynam (de hac enim sermo proxime præcefferat) exponunt: q. d. præcingite lumbos: ut sitis expediti, & agiles, administrandum Christo, & pauperibus, Corn. hic.

Habebant alas Jonas. Apoc. 4. 8. Rupertus: senas oportet habere alas, idest, sex opera misericordiar; quæ is, qui sedet super thronum stantibus à dextris ita enumerat: esurivi, &c. Bonaventura l. de Eccl. hierarchia p. 1. cap. 2. sex alæ sunt sex opera misericordiar spiritualia; convertere errantem, A. P. Spanner Polj. Tom. 11.

instruere ignorantem, ad gratiam suscipere peccantem, diligere persequentem, arguere delinquentem, defendere innocentem.

Portus est constitutorum in necessitate homines misericors: portus autem omnes, qui in naufragium incidunt, excipit, liberatque: five mali fuerint, five boni. S. Chrysof. de Lazaro conc. 2.

Pietas attrahit miseros, sicut magnes ferrum. S. Bonav. in c. 19. Lucæ.

Tunc hinc villicus difformatur apud Dominum, quando clamor pauperum ascendit ad Dominum. Id. in c. 16. Luc.

Inter omnia animalia est ovis magis benefica, nam facit nobis misericordiam lana se exuendo; & dat lac ad comedendum, & etiam agnos. Eritis oves Christi, dando lanam, scilicet bona temporalia; lac, idest bona interiora, & spiritualia. In Legenda B. Martini legitur; quod semel admirans de ove attona discipuli quærent, quid miraris, qui dixit: hæc ovis complevit præceptum Evangelii: qui habet duas tunicas, det non habenti. Luc. 3. 11. Vinc. Ferr. l. 2. f. 2. post Invocavit.

Misericordia nihil est aliud, quam miserorum chorda. Id. f. 2. f. 2. Rogat.

Luna terrestribus est vicina; sic misericors proximi per compassionem. Quis videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? at ille dixit: qui fecit misericordiam in illum. Luc. 10. 36. Geminiani l. 1. c. 3.

Vita Sanctorum similis est iridi; quæ habet medium convexum; & elevatum superius; cornua inclinata inferius. Sic sancti viri habent medium, idest, cor semper elevatum ad Deum; cornua inclinata ad proximum: quæ enim duo cornua sunt studia eorum; quibus inserviant proximis: unum circa salutem animarum, quando inclinatur ad proximum per elemosynas spirituales; aliud circa salutem corporis; & hoc inclinatur proximo per elemosynas corporales. Idem lib. 1. cap. 69.

Nubes, Lem: Congregata disperdit.

S. II.

Misericordia comparatur olivæ.

Quia sunt duo olivæ. Zach. 4. 11. & 14. Quod de Elia, & Enoch. S. Joannes explicat. Apoc. 11. 4. Oleum, & oliva, denotat eorum misericordiam, qua miserati animarum peruentium stragem, se suaque omnia, cum vita pro Dei gloria impendunt. Corn. in Apoc. 11.

Quinque fatas, accepti lampadibus, non sumserunt oleum secum. Matth. 25. 3. Lampades, animæ nostræ; & unius cujusque mens, lampas est: quæ tunc accenditur, quando habet oleum virtutum, & misericordiar. Fatæ autem virgines ideo; quod tunc requirant oleum; cum non sit negotiandi tempus. Theoph. hic.

Elymo dicitur exterrum in montem olivæ. Matth. 26. 30. Hoc est illud cœnaculum, ubi tunc Christus cum Discipulis erat; tunc ad montem olivarum exivit. Hinc & nos ad manus pauperum exeamus: ibi enim munus olivarum est. Olivæ quippe in Domo Dei plantatæ, multitudo pauperum est: hic stillat illud guttatum oleum, quod nobis opus tunc omnino erit. Hoc est quod quinque illæ virgines habebant: hoc est, quo alteræ carentes, perierunt. S. Chrysof. hom. 83. de commun. SS. Euch.

Centum cadis olei. Luc. 16. 6. Idest, opera pietatis: per oleum quippe opera pietatis designantur, quæ debent villici, qui bona temporalia receperunt, pauperibus ministrare. Hugo Card. hic. Qui de scientia sua dat ignorantis, consilium dubitanti, correctionem erranti, consolationem desolato, remissionem inimico; talis dat oleum de oleo Domini sui: Triticum significat opera misericordiar corporalis. Villicus majus donum fecit de oleo, quam triticum: quia major est elemosyna de bonis Spiritualibus, quam terrenis. S. Vinc. Ferr. l. 1. D. 9. Trinit.

Idco oleo toties sumus inuncti, ut semper misericordiar memores simus. S. Eusebius Emiff. Dom. 4. Pent.

Misericordia assimilatur olei effusioni: quia oleum quiete, & non cum sonitu effunditur; sicut aqua, & vinum. Sic elemosynæ fiant, non cum sonitu vanæ ostentationis; sed cum silentio humilis intentionis. Geminiani l. 3. c. 39.

S. III.

Misericordiar motiva.

Num. I.

Misericordia est propria hominis, & ei congenita.

Ex Veteri, & Novo.

Ab infantia mea erexit mecum misericordia. Job 31. 18. Naturalis est omni homini misericordia. Hugo Cardinal. in Gen. 1. 10.

Vidit hominem. Matth. 9. 9. Non otiosè dicitur, vidisse hominem. D. 3. mi-